

Defnyddio gwybodaeth perfformiad:
Persbectif a Chanlyniadau Defnyddwyr
Gwasanaeth – Cyngor Bwrdeistref
Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Blwyddyn archwilio: 2022-23

Dyddiad cyhoeddi: Medi 2023

Cyfeirnod dogfennau: 3785A2023

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mewn achos o dderbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad Crynodeb 4

Yr hyn yr edrychom arno – cwmpas yr archwiliad hwn 4

Pam yr ymgwymerwyd â'r archwiliad hwn 5

Yr hyn a ganfuom 6

Nid yw gwybodaeth perfformiad y Cyngor yn galluogi uwch arweinwyr deall safbwynt defnyddwyr gwasanaeth a symud ymlaen tuag at ganlyniadau a fwriadwyd, gan gyfyngu ar eu gallu i ddeall effaith y Cyngor gwasanaethau a pholisïau 6

Argymhellion 8

Atodiadau

Atodiad 1: Cwestiynau allweddol a'r hyn yr ydym yn chwilio amdano 10

Crynodeb o'r adroddiad

- 1 Gwnaethom ystyried persbectif defnyddwyr y gwasanaeth a'r wybodaeth am ganlyniadau a ddarparwyd i uwch swyddogion ac uwch aelodau (uwch arweinwyr), a sut y defnyddir y wybodaeth hon.
- 2 Yn gyffredinol, canfuom nad yw gwybodaeth perfformiad y Cyngor yn galluogi uwch arweinwyr i ddeall safbwynt defnyddwyr gwasanaeth, sy'n cyfyngu ar eu gallu i ddeall effaith eu gwasanaethau a'u polisiau.
- 3 Rydym wedi gwneud dau argymhelliad i gryfhau'r wybodaeth a roddwyd i uwch arweinwyr.
- 4 Mae ein canfyddiadau yn seiliedig ar waith maes a wnaethom rhwng mis Ebrill a mis Mai 2023. Gwnaethom rannu'r adroddiad drafft gyda'r Cyngor ddiwedd mis Mehefin a thrafod ein canfyddiadau gyda'r Cyngor ym mis Gorffennaf 2023.

Yr hyn yr edrychom arno – cwmpas yr archwiliad hwn

- 5 Gwnaethom ganolbwyntio ar y wybodaeth perfformiad a ddarparwyd i uwch swyddogion ac uwch aelodau (uwch arweinwyr) ynghylch persbectif a chanlyniadau defnyddwyr gwasanaeth, a sut y defnyddir y wybodaeth hon. Ni wnaethom gynnal adolygiad llawn o drefniadau rheoli perfformiad y Cyngor nac adolygiad manwl o ansawdd y data y mae'r Cyngor yn ei gasglu. Ni chanolbwyntiodd yr adolygiad ychwaith ar ymgysylltu â defnyddwyr gwasanaeth ar newidiadau gwasanaeth penodol na datblygu polisiau a strategaethau.
- 6 Rydym wedi nodi ein cwestiynau archwilio a'n meini prawf archwilio yn **Atodiad 1**. Mae'r meini prawf archwilio yn y bôn yn nodi sut beth yw da a sut y byddem yn disgwyl dod o hyd iddo.
- 7 At ei gilydd, roeddem yn chwilio am rannu gwybodaeth perfformiad gydag uwch arweinwyr i'w helpu i ddeall pa mor dda y mae gwasanaethau a pholisiau yn diwallu anghenion defnyddwyr gwasanaeth a pha mor dda y maent yn helpu'r Cyngor i gyflawni'r canlyniadau y mae'n gweithio tuag atynt. Roeddem hefyd yn edrych i weld bod uwch arweinwyr yn defnyddio'r wybodaeth hon i fonitro cynnydd a gweithredu lle bo angen i wella canlyniadau.
- 8 Mae hyn yn rhan bwysig o drefniadau i sicrhau bod cynghorau'n sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio eu hadnoddau. Mae hefyd yn ffordd bwysig y gall y Cyngor sicrhau ei hun ei fod yn gweithredu yn unol â'r ffordd 'ymgysylltiad' o weithio wrth gymryd camau i gyflawni ei amcanion llesiant. Heb y wybodaeth hon, mae'n anodd gweld sut y gall uwch arweinwyr ddeall a yw eu polisiau a'u gweithredoedd yn cael yr effaith a fwriedir a gwneud newidiadau lle nad ydynt.
- 9 Mae ein canfyddiadau yn seiliedig ar adolygiadau o ddogfennau a chyfweliadau gydag Aelod y Cabinet, Cyfarwyddwr ac uwch swyddog sy'n gyfrifol am drefniadau

rheoli perfformiad y Cyngor. Mae'r dystiolaeth a ddefnyddiwyd gennym i lywio ein canfyddiadau wedi'i chyfyngu i'r ffynonellau hyn.

10 Aethom ati i ateb y cwestiwn **'A yw data perfformiad y Cyngor yn galluogi uwch arweinwyr i ddeall safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a chanlyniadau ei weithgareddau i reoli ei berfformiad yn effeithiol?**Rydym wedi gwneud hyn drwy archwilio'r cwestiynau canlynol:

- A yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn cynnwys gwybodaeth briodol am safbwynt defnyddwyr gwasanaeth?
- A yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn cynnwys gwybodaeth briodol am ganlyniadau gweithgareddau'r Cyngor?
- A oes gan y Cyngor drefniadau cadarn i sicrhau bod y data a ddarperir yn gywir?
- A yw'r Cyngor yn defnyddio'r wybodaeth i'w helpu i gyflawni ei ganlyniadau?
- A yw'r Cyngor yn adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau?

Pam yr ymgwymerwyd â'r archwiliad hwn

11 Cynhaliwyd yr archwiliad hwn i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004) ac adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

12 Rydym yn ceisio:

- cael sicrwydd bod y wybodaeth perfformiad y mae'r Cyngor yn ei darparu i uwch swyddogion ac aelodau etholedig yn eu galluogi i ddeall safbwynt defnyddwyr gwasanaeth a chanlyniad ei weithgareddau;
- cael sicrwydd bod y wybodaeth hon yn ffurfio rhan o drefniadau'r Cyngor i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio ei adnoddau a'i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy; a
- nodi cyfleoedd i'r Cyngor gryfhau ei drefniadau.

Trefniadau adrodd perfformiad y Cyngor

- Mae'r Cyngor yn cynhyrchu adroddiadau perfformiad chwarterol sy'n cynnwys manylion perfformiad gwasanaethau a chynnydd tuag at ei amcanion llesiant. Mae'r adroddiadau'n cael eu hadrodd i'r Cabinet a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Gwasanaethau Corfforaethol.
- Mae'r Cyngor hefyd yn trafod perfformiad yn ei gyfarfodydd Asesiad Perfformiad Corfforaethol (CPA). Nid yw'r rhain yn gyfarfodydd cyhoeddus. Mynychir hwy gan Dîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor, y Cabinet. Cadeiryddion craffu ac arweinwyr grwpiau gwleidyddol.
- Cyhoeddodd y Cyngor ei Hunanasesiad Blynyddol 2021-22 ym mis Hydref 2022. Cyn hyn, bu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ei ystyried ym

mis Mehefin 2022, yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

- Canolbwyntiodd ein hadolygiad ar y mecanweithiau adrodd perfformiad allweddol hyn.

Yr hyn a ganfuom

Nid yw gwybodaeth perfformiad y Cyngor yn galluogi uwch arweinwyr i ddeall safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a symud ymlaen tuag at y canlyniadau a fwriadwyd, gan gyfyngu ar eu gallu i ddeall effaith gwasanaethau a pholisïau'r Cyngor

Nid yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn eu galluogi i ddeall safbwynt defnyddwyr gwasanaeth

- 13 Nid yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr, mewn adroddiadau perfformiad chwarterol a thrwy broses hunanasesu'r Cyngor, yn adlewyrchu safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth. Felly, ni all y Cyngor fod yn sicr ei fod yn deall yr effaith y mae ei wasanaethau a'i bolisïau yn ei chael ar ddefnyddwyr gwasanaeth.
- 14 Mae'r Cyngor yn cydnabod nad yw safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth yn cael ei gynrychioli'n dda yn ei drefniadau adrodd perfformiad presennol.
- 15 Mae'r Cyngor wrthi'n datblygu ei gynllun corfforaethol a'i ddangosyddion perfformiad newydd i gefnogi ei amcanion llesiant newydd. Fel rhan o'r broses honno, mae'r Cyngor wedi cydnabod nad oedd dangosyddion perfformiad blaenorol bob amser yn cyd-fynd yn dda â'i amcanion. Mae'r asesiad hwn yn cyfateb i'r canfyddiadau yn ein hadroddiad blaenorol ar drefniadau Rheoli Perfformiad yn y Cyngor. ¹
- 16 Yn ddiweddar, mae'r Cyngor wedi gwneud gwelliannau i'w adroddiadau perfformiad chwarterol fel eu bod bellach yn cynnwys adran ar ymgynghori ac ymgysylltu. Fodd bynnag, mewn sawl achos, mae'r adran hon yn rhestru'r gweithgaredd ymgynghori ac ymgysylltu sydd wedi digwydd. Nid yw'n myfyrio'n gyson ar y canfyddiadau nac yn nodi pa effaith y mae'r gweithgaredd ymgynghori ac ymgysylltu wedi'i chael i alluogi uwch arweinwyr i ddeall safbwyntiau defnyddwyr ei wasanaethau.

¹ [Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr – Adolygiad Rheoli Perfformiad 22 Mawrth 2023](#)

Mae'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn canolbwyntio'n bennaf ar allbynnau a gweithgareddau yn hytrach na gwerthuso eu heffaith

- 17 Mae'r wybodaeth perfformiad y mae'r Cyngor yn ei hadrodd yn gyhoeddus ac yn ei Asesiadau Perfformiad Chwarterol yn cynnwys rhywfaint o wybodaeth am ganlyniadau. Fodd bynnag, mae llawer o'r wybodaeth yn canolbwyntio ar allbynnau a mesurau meintiol. Mae hyn yn cyfyngu ar allu uwch arweinwyr i ddeall effaith gweithgareddau'r Cyngor ac a yw'n cyflawni ei amcanion.

Nid oes gan y Cyngor drefniadau i sicrhau bod y data perfformiad sy'n adlewyrchu persbectif defnyddwyr y gwasanaeth a gwybodaeth ganlyniadau yn gywir

- 18 Yn ein hadroddiad ym mis Mawrth 2023 ar drefniadau rheoli perfformiad y Cyngor, gwnaethom adrodd nad oedd gan y Cyngor drefniadau cadarn a chyson i sicrhau ansawdd ei ddata.
- 19 Mae'r adolygiad hwn hefyd wedi canfod nad yw trefniadau ansawdd data'r Cyngor yn cwmpasu safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a gwybodaeth am ganlyniadau.
- 20 Mae hyn yn golygu, pan gyflwynir gwybodaeth am berfformiad i uwch arweinwyr, y gallai fod yn anghywir sy'n cynyddu'r risg o weithredu a defnyddio adnoddau ar sail gwybodaeth anghywir.
- 21 Ym mis Mai 2023, rhoddodd adroddiad ar Reoli Perfformiad gan wasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor sgôr o sicrwydd rhesymol, ond nododd faterion yn ymwneud â chywirdeb data dangosyddion perfformiad. Er enghraifft, argymhellodd yr adroddiad y dylid gwneud gwiriadau i wirio cywirdeb y data cyn ei gyflwyno, ac y dylid adolygu fformiwlâu i sicrhau cywirdeb at ddibenion adrodd.
- 22 Mae'r Cyngor yn cymryd camau i fynd i'r afael â'n hargymhellion a'n Harchwiliad Mewnol yn y maes hwn.

Gan fod y wybodaeth a ddarperir ar ganlyniadau a safbwynt defnyddwyr gwasanaeth yn gyfyngedig, mae i ba raddau y gall y Cyngor ddefnyddio'r wybodaeth hon i'w helpu i gyflawni ei ganlyniadau hefyd yn gyfyngedig.

- 23 Fel y nodwyd eisoes, ein prif ganfyddiad yw nad yw gwybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn eu galluogi i ddeall safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a chanlyniadau gweithgareddau'r Cyngor. Felly, mae'n rhesymegol yn dilyn i ba raddau y mae'r Cyngor yn defnyddio persbectif defnyddwyr gwasanaeth a gwybodaeth ganlyniadau i'w helpu i gyflawni ei ganlyniadau o'r wybodaeth hon am berfformiad yn gyfyngedig.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod angen iddo wella ansawdd ac ystod y wybodaeth sydd ar gael iddo er mwyn deall safbwynt defnyddwyr gwasanaeth a chanlyniadau ei weithgareddau yn well.

- 24 Fel rhan o ddatblygiad ei gynllun corfforaethol newydd, mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn adolygu'r wybodaeth perfformiad y mae'n ei darparu i uwch arweinwyr.
- 25 Mae'r Cyngor wedi datblygu cynllun i fynd i'r afael â'r argymhellion yn ein hadroddiad ym mis Mawrth 2023. Adroddwyd y cynllun hwn i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 27 Ebrill 2023.
- 26 Mae'r Cyngor wedi datblygu cynllun gwella rheoli perfformiad a fframwaith rheoli perfformiad newydd. Mae'r rhain yn ceisio mynd i'r afael â llawer o'r materion a godwyd gennym yn ein hadroddiad blaenorol ar reoli perfformiad ac yn nodi dyhead y Cyngor i roi mwy o bwyslais ar wybodaeth am ganlyniadau ac i roi mwy o ystyriaeth i farn a phrofiadau defnyddwyr gwasanaeth. Fodd bynnag, mae'n rhy gynnar i ni werthuso effaith y newidiadau hyn.
- 27 Bydd yn bwysig i'r Cyngor sicrhau ei fod yn meicnodi ac yn cymharu ei drefniadau ar gyfer casglu ac adrodd ar wybodaeth perfformiad ar ganlyniadau a safbwynt defnyddwyr gwasanaeth â dulliau sefydliadau eraill. Mae hon yn elfen bwysig o drefniadau i sicrhau gwerth am arian. Bydd gwneud hyn hefyd yn helpu'r Cyngor i ddeall a dysgu o sut mae cynghorau eraill yn darparu gwybodaeth am bersbectif a chanlyniadau defnyddwyr gwasanaeth. Rydym yn gobeithio gallu darparu rhai enghreifftiau yn ein hadroddiad cryno cenedlaethol ar ôl cwblhau ein gwaith mewn cynghorau eraill.

Argymhellion

Arddangosyn 1: argymhellion

- A1 Gwybodaeth am safbwynt defnyddiwr y gwasanaeth
- Dylai'r Cyngor gryfhau'r wybodaeth y mae'n ei darparu i'w uwch arweinwyr i'w galluogi i ddeall pa mor dda y mae gwasanaethau a pholisïau yn diwallu anghenion defnyddwyr gwasanaeth.
-
- A2 Gwybodaeth am gynnydd tuag at ganlyniadau
- Dylai'r Cyngor gryfhau'r wybodaeth a ddarperir i uwch arweinwyr i'w helpu i werthuso a yw'r Cyngor yn cyflawni ei amcanion a'i ganlyniadau arfaethedig.

A3 Ansawdd a chywirdeb data

- Mae angen i'r Cyngor sicrhau ei hun bod ganddo drefniadau cadarn i wirio ansawdd a chywirdeb safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a'r data canlyniadau y mae'n eu darparu i uwch arweinwyr.

Atodiad 1

Cwestiynau allweddol a'r hyn yr ydym yn chwilio amdano

Arddangosyn 2: cwestiynau allweddol a'r hyn yr ydym yn chwilio amdano

Mae'r tabl isod yn nodi'r cwestiwn yr oeddem yn ceisio ei ateb wrth gynnal yr archwiliad hwn, ynghyd â'r meini prawf archwilio a ddefnyddiwyd gennym i gyrraedd ein canfyddiadau.

Lefel 1	
A yw data perfformiad y Cyngor yn galluogi uwch arweinwyr i ddeall safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a chanlyniadau ei weithgareddau i reoli ei berfformiad yn effeithiol?	
Lefel 2	Meini prawf archwilio ² (yr hyn yr ydym yn chwilio amdano)
2.1 A yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn cynnwys gwybodaeth briodol am safbwynt defnyddwyr gwasanaeth?	<ul style="list-style-type: none">• Y wybodaeth yw:<ul style="list-style-type: none">– berthnasol i'r amcanion y mae'r Cyngor wedi'u gosod ei hun;– yn ddigon i alluogi dealltwriaeth o safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth;– yn ddigon i ddarparu dealltwriaeth o gynnydd tuag at y canlyniadau y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cyflawni;– yn deillio o amrywiaeth defnyddwyr gwasanaeth gan gynnwys grwpiau sy'n rhannu nodweddion gwarchoddedig; a– ddefnyddir i lywio cymariaethau â pherfformiad cyrff tebyg lle bo hynny'n berthnasol.• Mae'r Cyngor wedi cynnwys defnyddwyr gwasanaeth wrth benderfynu pa wybodaeth i'w chasglu.

² Mae ein meini prawf archwilio wedi cael eu llywio gan ein gwybodaeth gronol o waith archwilio blaenorol, yn ogystal â'r hierarchaeth gwestiynau a'r dangosyddion cadarnhaol yr ydym wedi'u datblygu i gefnogi ein harholiadau egwyddor datblygu cynaliadwy.

Lefel 1

A yw data perfformiad y Cyngor yn galluogi uwch arweinwyr i ddeall safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a chanlyniadau ei weithgareddau i reoli ei berfformiad yn effeithiol?

Lefel 2

Meini prawf archwilio² (yr hyn yr ydym yn chwilio amdano)

2.2 A yw'r wybodaeth perfformiad a ddarperir i uwch arweinwyr yn cynnwys gwybodaeth briodol am ganlyniadau gweithgareddau'r Cyngor?

- Mae'r wybodaeth yn defnyddio amrywiaeth o ffynonellau tystiolaeth i roi golwg gyfannol ar gynnydd.
- Mae'r wybodaeth yn galluogi uwch arweinwyr i fonitro cynnydd yn y tymor byr, canolig a hir.
- Mae'r wybodaeth yn galluogi uwch arweinwyr i fonitro darpariaeth canlyniadau sy'n cwmpasu sawl maes gwasanaeth a/neu sefydliad.

2.3 A oes gan y Cyngor drefniadau cadarn i sicrhau bod y data a ddarperir yn gywir?

- Mae gan y Cyngor drefniadau clir i wirio ansawdd a chywirdeb y data y mae'n ei ddarparu i uwch arweinwyr.
- Lle nodir gwendidau o ran ansawdd data, mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â nhw.

2.4 A yw'r Cyngor yn defnyddio'r wybodaeth i'w helpu i gyflawni ei ganlyniadau?

- Lle nodir perfformiad gwael, mae'r Cyngor yn defnyddio'r wybodaeth i wneud newidiadau/ymyriadau.
- Mae tystiolaeth bod y Cyngor yn gwella ei gynnydd tuag at ei ganlyniadau o ganlyniad i ymyriadau.

2.5 A yw'r Cyngor yn adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau?

- Mae'r Cyngor yn adolygu'r wybodaeth a ddarperir i uwch arweinwyr er mwyn sicrhau ei bod yn briodol ac yn berthnasol.
- Mae'r Cyngor yn cymharu'r wybodaeth y mae'n ei chasglu gyda'r wybodaeth a gesglir gan sefydliadau tebyg i nodi cyfleoedd i gryfhau ei drefniadau.

Archwilio Cymru
1 Cwr y Ddinas
Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.